

stellend, geen overmatig risico zouden lopen, hoe de burgerij in het westen uit de benauwenis helpen en anderzijds de bezetter geen diensten bewijzen die laakbaar waren en nieuwe risico's zouden doen ontstaan? Een groot deel van de binnenschepen was gevorderd voor het vervoer van geroofde voorraden en machines dat hoofdzakelijk uit het westen des lands plaatsvond naar Duitsland en het gevaar bestond dat schepen die, met aardappelen en andere levensmiddelen beladen, in Amsterdam zouden arriveren en dan leeg weer het IJsselmeer zouden moeten oversteken, voor die terugvaart beladen zouden worden met roofgoederen. Hirschfeld wenste aan die roof niet alleen generlei medewerking te verlenen maar hij besefte óók dat schepen met roofgoederen een legitiem doelwit zouden vormen voor de Geallieerde luchtmachten. Een van zijn problemen was voorts dat van het departement van waterstaat waaronder de binnenvaart ressorteerde, geen enkele leiding uitging (de secretaris-generaal, mr. D. W. G. Spitzen, had in de herfst van '43 zijn functie neergelegd en de NSB'er ir. E. van Dieren die in augustus '44 hoofd was geworden van een nieuw departement: Verkeer en Energie, was er op Dolle Dinsdag vandoor gegaan) maar dat hij zelf op transportgebied geen bevoegdheden had. Hoe nadelig dat was, bleek eind november nog eens in het bijzonder doordat de burgemeester van Amsterdam, Voûte, aanstalten maakte om wat nog aan aardappelen over het IJsselmeer werd aangevoerd, voor Amsterdam te reserveren; daarover had Hirschfeld op 29 november met Voûte, zo noteerde hij, 'een scherpe woordenwisseling'.¹ De centrale leiding van de voedselvoorziening dreigde Hirschfeld te ontvallen.

Hij zocht, via Seyss-Inquarts Haagse *Beaufragter* Schwebel, op 1 december steun bij de *Reichskommissar* en kreeg deze ook: Seyss-Inquart zegde toe dat hij er zich moeite voor zou geven dat schepen die voedsel naar Amsterdam zouden brengen, niet zouden worden gevorderd; hij ging er accoord mee dat die schepen niet zouden worden ingeschakeld bij het transport van (industriële en handels-)voorraden en machines en hij keurde goed dat Hirschfeld zeggenschap kreeg over de sectie Binnenscheepvaart van het departement van waterstaat en voor de organisatie van de voedseltransporten over het IJsselmeer een overheidsrederij zou oprichten: de Centrale Rederij voor de Voedselvoorziening. Voor die rederij werd een bestuur gevormd met Hirschfeld als voorzitter; leden waren Louwes, Müller (de NSB-burgemeester van Rotterdam) en Voûte – in feite waren het Hirschfeld en Louwes (beiden hadden hun normale

¹ H. M. Hirschfeld: 'Dagboek', 29 nov. 1944.